

Visoška kronika

Ivan Tavčar

OBNOVA:

Izidor Kahllan se je rodil leta 1664 na Visokem. Imel je brata Jurija, dobro mater nemškega rodu Barbaro in očeta Polikarpa, ki pa je svojega sina vzgajal prepogosto le z roko. Sprva so ga starši dali v šolo k duhovnikom, a kasneje Izidor pomaga doma na kmetiji. Svojega očeta ima za čudaka, najbolj pa ga boli, da oče ni katoliške temveč protestantske vere in meni, da bo za očetove grehe kaznovan on.

Svojemu očetu je bil pokoren do take mere, da se je bil pripravljen poročiti z Margareto, od katere očeta bi dobil veliko doto. Na snubitvi se sporeče z njunima bratoma, zaradi česar si kasneje nakoplje obilo težav. Kalanovi so imeli ogromno bogastvo. Izvor denarja je bil Izidorju sprva neznan, a je kasneje izvedel, da je ta denar Polikarp dobil tako, da je ubil svojega vojnega tovariša, s katerim sta ga naropala.

Polikarpa je na smrtni postelji začela peči vest, zato je od Izidorja zahteval, da se poroči z Agato, vnukinjo Jošta, katerega je ubil. Z poroko naj bi Joštova družina postala polovičen lastnik posestva na Visokem. Izidor je po očetovi smrti resnično odšel v Eyrishoven, kjer je našel Agato in jo pripeljal domov. Doma so se v Agato zaljubili praktično vsi moški člani, vključno z služabnikom Marksom, ki je bil Margaretin brat. Življenje na Visokem je bilo tako rekoč idilično vse do takrat, ko Marks na nekem plesu napade Agato. Ta ga udari, tako da Marks ves poklapan za nekaj časa izgine. Zanj se sliši šele takrat, ko Agato na enkrat obtožijo čarovništva, glavna priča pa je seveda Marks.

Agati sodi v Škofji Loki škof Frančišek, ki pa v čarovnice ne verjame. Agata dokače svojo nedolžnost s tem, da skoči v reko in iz nje pride živa. Za njo se je zavzel v sramoti le Jurij, s čimer je dosegel, da se je Agata vanj popolnoma zaljubila. Izidor posestvo preda Juriju in Agati, sam pa se odide vojskovat. Na vojskovanju ponovno vidi Marksa, kateri mu prizna, da je Agato obtožil po krivem. Izidor se po dvanajstih letih ranjen vrne na Visoko, kjer se poroči z Margareto. Rodi se mu sin Georgius, na katerem leži dolžnost, da nadaljuje pisanje Visoške kronike.

KOMENTAR:

Visoška kronika velja za enega najboljših slovenskih romanov. Tudi meni se tako zdi, saj mi je zelo všeč kako so opisane in prikazane osebnosti s skrivnostnimi preteklostmi, mračne družinske zgodbe (Polikarp), velike strasti, in usodne ljubezni. Zanimivo pa mi je tudi, kako realno opiše politične in socialne razmere ljudi.

Prvič sem brala knjigo, ki prikazuje zgodovinske dogodke po časovnem zaporedju. In zame je bilo to vsekakor bolj zanimivo branje, kot branje dosedanjih romanov.

Vidi se, da je Tavčar pisal ta roman v čacu protireformacije in preganjanja čarovnic. Moram priznati, da me je kar malo šokiralo mučenje Agate Schwarzkobler obsejane čarovništva.

Najmanj všeč v romanu Visoška kronika pa mi je Izidorjev značaj, saj se mi zdi da je bil zelo ošaben, samozaveroval, materialist. V odločilnem trenutku (Agata na sojenju), ko bi se moral odločiti skladno s svojo ljubeznijo in

splošno moralo, vse odpove. Ta njegov grd značaj se zelo dobro pokaže tudi pri novem škofu Frančišku. Po mojem mnenju edino prav kar Izidor kasneje, ko spozna, da je bilo njegovo ravnanje napačno naredi, je to, da se odpove vsemu, kar mu je prej pomenilo največ. Visoško kmetijo prepusti bratu. Zelo zanimivo mi je tisto poglavje, ko Izidor govori o ljubezni, hrepenenju in globljemu pomenu zemlje. V tem poglavju se skriva zbujanje slovenske narodne zavesti, ljubezni do rodne zemlje. To poglavje je zame eno izmed lepših v romanu. Nekoliko duhovito pa se mi zdi to, da je Izidor zagnan katolik, proto-reformist, njegov oče pa trden protestant. Zaradi razlik v veri si včasih skoraj skočita v lase, vendar oba kažeta veliko mero strpnosti.